

01768/35) tudtunk dolgozni. A bánya a Hódmezővásárhelyről Maroslelére vezető betonúttól közvetlenül Ny-ra található, területe megközelítőleg 24 ha. A bánya területén 3 régészeti lelőhelyet tartunk nyilván, mindhárom korai rézkori (tiszapolgári kultúra), szarmata kori és Árpád-kori település felszíni nyomai kerültek elő. A terület egy részére vonatkozóan 2005-ben Lőrinczy Gábor készített örökségvédelmi hatástanulmányt. Terepbejárása során a bányaterület É-i felében/harmadában Árpád-kori telepre utaló kerámiaanyagot gyűjtött egy kb. 200×300 m-es, ovális alakú felületen.

A próbafeltárás célja a bánya területét érintő lelőhelyek kiterjedésének meghatározása volt. Összesen 5879 m²-es felületet humuszoltunk le 14 db ÉNy-DK-i irányú (a maroslelei betonútra megközelítőleg merőleges, a bánya ÉK-i szélét jelentő földúttal közel párhuzamos), 2 m széles, egymástól 15 m távolságra nyitott kutatószelvény formájában. A kutatószelvényeket vagy végighúztuk a bánya teljes szélességében (ha üresek voltak), vagy a két végüket indítottuk el egymás felé az első objektumok jelentkezéséig. Ilyen módon megközelítőleg sikerült körülhatárolni a bánya területének ezen részét érintő régészeti lelőhely É-i, Ny-i és K-i szélét.

A 7–14. sz. kutatószelvényben régészeti korú objektumok (gödrök), illetve települési rétegek is jelentkeztek. Egyértelművé vált, hogy a bánya területének ÉNy-i részén egy őskori (minden valószínűség szerint korai rézkori, a tiszapolgári kultúrához tartozó) település található, mely az eddig megvizsgált kb. 5 ha-os területből megközelítőleg 11 688 m²-es területre terjed ki. Úgy tűnik, hogy a lelőhely a bánya területének É-i felében ÉNy-DK-i irányban keresztülhúzódó, egykori kisebb patakmeder ÉK-i magaspártján helyezkedik el. Feltehetően a meder D-i, DNy-i magaspártján is folytatódni fog.

A korai rézkorban viszonylag tartós megtelepedéssel kell számolnunk a lelőhelyen, a humusz alatt 40–70 cm-re jelentkező rézkori települési réteg vastagsága helyenként a 20–30 cm-t is elérte. A leggazdagabb leletanyag – kerámia, állatcsont, kagyló, magkövek és egyéb kőeszközök (többek között obszidián), fenőkő – a 7., 8. és 11. sz. gödörből került elő.

2008 augusztusában a beruházó felmondta a szerződést, a bánya további területeinek próbafeltárását nem végeztük el.

2008. szeptember 11-én helyszíni szemlén azt tapasztaltuk, hogy a homokbánya ÉK-i részén, a bánya teljes szélességében, mintegy 20 m-es sávban intenzív kitermelés történt. Ezen a területen a kitermelés helyét már víz borította. A bánya K-i szélénél, a bánya ÉK-i sarkától 80 m-re, az általunk a próbafeltárás során kutatószelvényekkel megkutatott területen kívül egy 3×3 m-es gödröt mélyítettek az altalajba. A gödör DNy-i részén a markológép kanala egy a jobb oldalára zsugorított felnőtt csontvázát bolygatta meg. A K-Ny-i tájolású váz csontjai meglehetősen jó megtartásúak voltak. Sírmelléklet nyomát sem a próbagödör falában, sem

pedig a kidobott földben nem láttuk. A temetkezés olyan helyen került elő, amelyet a próbafeltárás során nem érintettünk. A sír közvetlen közelében további sírfoltok nem látszódtak, régészeti jelenségre utaló nyom nem került elő, csak a bánya műúthoz közeli szélén találtunk egyetlen vastag falú, kavicssal és kerámiazúzalékkal soványított edénytöredéket.

2008. szeptember 18-án ismételten terepszemlét tartottunk. Ekkor ugyanazt tapasztaltuk, mint egy héttel korábban. Szeptember 19-én a Tornyai János Múzeum és a Közművelődési Központ elvégezte a leletmentést, melynek során egy korai rézkori (tiszapolgári kultúra) temetkezést tártunk fel, rézgyöngy, vadkanagyar és kagylómelléklettel. A sír környékét újból átvizsgálva újabb sírfoltok továbbra sem látszódtak, újabb régészeti jelenségre utaló nyom nem került elő.

Munkatársak: Csányi Viktor (TJM), Mészáros Patrícia (KÖH).

TÓTH KATALIN

154. Hódmezővásárhely, Erzsébeti út

(Csongrád megye) Sza

2008. szeptember 22–23. között régészeti felügyeletet biztosítottunk a Nagy Ernő-tanya és a Kecskeméti László-tanya villamosenergia-ellátásának földmunkáinál. A vizsgált terület az egykori Czírják-értől D-i irányban, az Erzsébeti úttól É-ra található, egy a környezetéből enyhén kiemelkedő, széles, lapos, magasparton. A régészeti felügyelet során a 2. és az 5. sz. légvezeték tartó oszlopok közötti területen a friss szántásban szórványosan szarmata kori edénytöredékeket találtunk. A 2. sz. oszlop helyének gépi erővel történő mélyítésekor kb. 1 m mélységben paticsos, hamus betöltődést figyeltünk meg. A 2. oszlophely megelőző régészeti feltárását 2008. október 19-én végeztük el. Az oszlop helyén egy szarmata kori (Kr. u. 1–4. sz.) gödör részletét tártuk fel. A gödörből kis mennyiségű edénytöredék, állatcsont, patics és salak került elő.

TÓTH KATALIN

155. Hódmezővásárhely-Kopáncs, Olasz-tanya

(Csongrád megye) R

A 47. sz. főút tervezett szélesítése és a Gyúlóí-főcsatorna ehhez kapcsolódó áthelyezése miatt terepbejárást tartottunk a földmunkák által érintett területeken. Ennek során azonosítottuk a korábbi kutatások (terepbejárás, részleges feltárás) alapján ismert lelőhelyet. A korábbi feltárás szelvényének környékén, jó megfigyelési körülmények között, kevés középső rézkori kerámia töredéket gyűjtöttünk. Az adattári adatok alapján ismert Kopáncsi csárda, Nagysziget lelőhelyet viszonylag jó megfigyelési körülmények mellett sem tudtuk felszíni jelenségek alapján azonosítani.

REMÉNYI LÁSZLÓ